

VNITŘNÍ TRH: OBECNÉ ZÁSADY

Vnitřní trh je prostorem prosperity a svobody, jenž poskytuje přístup ke zboží, službám, pracovním místům, obchodním příležitostem a kulturnímu bohatství. Je zapotřebí průběžného úsilí, aby bylo zaručeno další prohloubení jednotného trhu, jež by mohlo přinést značný prospěch spotřebitelům i podnikům v EU. Zejména jednotný digitální trh otevírá nové příležitosti pro podporu hospodářství (prostřednictvím elektronického obchodu) a zároveň omezuje byrokracii (pomocí elektronické veřejné správy a digitalizace veřejných služeb). Nedávné výzkumy ukázaly, že zásady volného pohybu zboží a služeb a právní předpisy v této oblasti vytvářejí přínosy, jejichž hodnota se odhaduje na 985 miliard EUR ročně.

PRÁVNÍ ZÁKLAD A CÍLE

Čl. 4 odst. 2 písm. a) a články 26, 27, 114 a 115 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). Cílem společného trhu, který vznikl v roce 1958 na základě Římské smlouvy, bylo odstranit obchodní překážky mezi členskými státy, a zvýšit tak hospodářskou prosperitu a přispět k vytváření „stále užšího svazku evropských národů“. Jednotný evropský akt přijatý v roce 1986 začlenil do Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství (EHS) cíl vytvořit vnitřní trh a definoval jej jako „prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu“.

DOSAŽENÉ VÝSLEDKY

A. Společný trh z roku 1958

Hlavního cíle Římské smlouvy, společného trhu, bylo dosaženo založením celní unie v roce 1968, zrušením kvót, umožněním volného pohybu občanů a pracovníků a určitou mírou harmonizace v daňové oblasti, neboť roku 1970 došlo k všeobecnému zavedení daně z přidané hodnoty (DPH). Volné obchodování se zbožím a službami a svoboda usazování nicméně zůstaly omezeny, neboť veřejné orgány i nadále uplatňovaly postupy bránící hospodářské soutěži.

B. Zavedení vnitřního trhu v 80. letech 20. století a Jednotný evropský akt

Nedostatečný pokrok při vytváření společného trhu se velkou měrou přičítal příliš podrobné metodě harmonizace právních předpisů a požadavku jednomyslnosti při přijímání rozhodnutí v Radě. Politická debata na toto téma vedla EHS v polovině 80. let k úvahám o důkladnější metodě, která by odstranila obchodní překážky: k vnitřnímu trhu.

Dne 1. července 1987 vstoupil v platnost Jednotný evropský akt, v němž byl stanoven přesný termín dotvoření vnitřního trhu, a to 31. prosinec 1992. Tímto aktem byl rovněž posílen mechanismus rozhodování v otázkách vnitřního trhu, jelikož zavedl hlasování kvalifikovanou většinou u témat, jako jsou společné celní sazebníky, volné poskytování služeb, volný pohyb kapitálu a sblížení vnitrostátních právních předpisů. Před uplynutím stanovené lhůty bylo přijato více než 90 % legislativních aktů uvedených v bílé knize z roku 1985, a to především na základě hlasování kvalifikovanou většinou.

C. Sdílenou odpovědností k dotvoření vnitřního trhu

Vnitřní trh výrazně přispívá k prosperitě a integraci hospodářství EU. Nová strategie pro vnitřní trh na období od roku 2003 do roku 2010 se zaměřila na potřebu usnadnění volného pohybu zboží, integrace trhů se službami, omezení dopadu daňových překážek a zjednodušení právního prostředí. Podstatného pokroku bylo dosaženo umožněním volného pohybu služeb v oblasti dopravy, telekomunikací, elektřiny, plynu a poštovních služeb.

Komise ve svém sdělení nazvaném „Lepší správa pro jednotný trh“ ([COM\(2012\)0259](#)) navrhla horizontální opatření, jako je důraz na jasná a snadno proveditelná nová nařízení, lepší využívání stávajících nástrojů informačních technologií, které usnadní výkon práv na jednotném trhu, a zřízení vnitrostátních středisek pro dohled nad fungováním jednotného trhu. Monitorování je nedílnou součástí výročních zpráv o integraci jednotného trhu v kontextu procesu evropského semestru.

D. Oživení vnitřního trhu v roce 2010

V říjnu 2010 zveřejnila Komise sdělení nazvané „Na cestě k Aktu o jednotném trhu“ ([COM\(2010\)0608](#)) s cílem opětovně podpořit jednotný evropský trh a zaměřit politiku v oblasti jednotného trhu na veřejnost, spotřebitele a malé a střední podniky. Představila zde řadu opatření na posílení hospodářství EU a tvorbu pracovních míst, jejichž výsledkem byla ambicióznější politika jednotného trhu.

V říjnu 2012 předložila Komise Akt o jednotném trhu II ([COM\(2012\)0573](#)) v zájmu dalšího rozvoje jednotného trhu a využití jeho nevyužitého potenciálu jakožto hybné síly růstu. Tento akt stanoví dvanáct klíčových opatření, která mají být rychle přijata orgány EU. Tato opatření jsou zaměřena na čtyři hlavní faktory růstu, zaměstnanosti a důvěry: 1) integrované sítě, 2) přeshraniční mobilitu občanů a podniků, 3) digitální hospodářství a 4) opatření na posílení soudržnosti a přínosů pro spotřebitele.

Akt o jednotném trhu II sleduje tytéž cíle jako původní soubor opatření, který Komise předložila v Aktu o jednotném trhu I, a obsahuje následující kroky, jejichž záměrem je důkladnější a integrovanější jednotný trh:

- mobilita podniků (např. zavedení opatření pro mobilizaci dlouhodobých investic, modernizace úpadkového řízení a pomoc při vytváření prostředí, které nabízí zkrachovalým podnikatelům druhou šanci),
- digitální hospodářství (jakožto krok směrem k dotvoření jednotného digitálního trhu do roku 2015 Komise navrhla, aby byl elektronický obchod v EU podpořen zjednodušením a zvýšením věrohodnosti a konkurenceschopnosti platebních služeb; zdůraznila rovněž, že je nutné vyřešit hlavní příčiny nedostatečného

investování do vysokorychlostních širokopásmových připojení a zajistit, aby byla elektronická fakturace standardním prvkem veřejných nabídkových řízení),

- důvěra spotřebitelů (např. zavedení opatření pro zajištění širokého přístupu k bankovním účtům, transparentní a porovnatelné bankovní poplatky a snadnější změny bankovního účtu).

Komise uvedla, že předloží všechny klíčové legislativní návrhy související s Aktem o jednotném trhu II do jara 2013 a nelegislativní návrhy do konce roku 2013. Parlament a Rada byly vyzvány, aby legislativní návrhy přijímaly přednostně. Pokrok byl prezentován ve studii nazvané „[Akt o jednotném trhu: aktuální stav](#)“^[1].

Dne 28. října 2015 zveřejnila Komise sdělení nazvané „Zlepšování jednotného trhu: více příležitostí pro lidi a podniky“ ([COM\(2015\)0550](#)), ve kterém se zaměřila na zajištění praktických přínosů pro každodenní život občanů a na vytváření nových příležitostí pro spotřebitele, živnostníky a podniky. Toto sdělení doplnilo úsilí Komise o posílení investic, využití příležitostí jednotného digitálního trhu a zlepšení konkurenceschopnosti a přístupu k financím. Cílem strategie bylo rovněž zajistit řádně fungující vnitřní trh s energií a podpořit a usnadnit mobilitu pracovních sil při současném zabránění zneužívání pravidel. Za účelem dalšího zlepšení obchodních postupů na vnitřním trhu byla dne 17. dubna 2019 přijata [směrnice \(EU\) 2019/633](#), která zakazuje určité nekalé obchodní praktiky. K těmto nekalým obchodním praktikám patří opožděné platby za produkty podléhající rychlé zkáze a rušení objednávek na poslední chvíli.

Jednou z nejobtížnějších otázek při rozvoji vnitřního trhu je v současné době provádění jeho digitální složky. V květnu roku 2015 přijala Komise strategii pro jednotný digitální trh ([COM\(2015\)0192](#)), jež stanovila intenzivní legislativní program v oblasti budování evropské digitální ekonomiky, ve kterém nyní pokračuje Agenda pro Evropu^[2].

Během pandemie COVID-19 Komise ve svém sdělení nazvaném „Chvilka pro Evropu: náprava škod a příprava na příští generaci“ ([COM\(2020\)0456](#)) oznámila, že základním pilířem oživení po krizi bude digitalizace jednotného trhu. Ta bude založena na čtyřech prvcích: 1) investicích do lepší konektivity, 2) silnější průmyslové a technologické prezenci ve strategických částech digitálního dodavatelského řetězce (např. umělá inteligence, cloudová infrastruktura, 5G), 3) reálné ekonomice založené na datech a společném evropském datovém prostoru, a 4) spravedlivějším a snadnějším podnikatelském prostředí.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Evropský parlament byl hybnou silou procesu, který vyústil ve vytvoření vnitřního trhu. Konkrétně se ve svém usnesení ze dne 20. listopadu 1997 postavil za myšlenku přeměnit vnitřní trh v plně integrovaný domácí trh do roku 2002. V několika usneseních přijatých v roce 2006 (např. ze dne 12. února, 14. února, 16. května a 6. července)

[1] Vypracování této studie bylo objednáno tematickou sekcí Evropského parlamentu pro hospodářskou politiku a politiku v oblasti vědy a kvality života jménem Výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů Parlamentu (IMCO).

[2] „[Unie, která si klade vyšší cíle – Moje agenda pro Evropu](#)“, politické směry pro příští Evropskou komisi (2019–2024).

podpořil Parlament myšlenku, že vnitřní trh představuje společný rámec a referenční bod mnoha politik EU.

Parlament rovněž hrál aktivní úlohu v oživení vnitřního trhu. Ve svém [usnesení ze dne 20. května 2010](#) o vytvoření jednotného trhu pro spotřebitele a občany Parlament zdůraznil, že je třeba přijmout opatření pro účinnější informování a posilování postavení spotřebitelů a malých a středních podniků a pro zvýšení důvěry občanů. Parlament dále na Akt o jednotném trhu reagoval formou tří usnesení přijatých dne 6. dubna 2011: „[Správa a partnerství na jednotném trhu](#)“, „[Jednotný trh pro Evropany](#)“ a „[Jednotný trh pro podniky a růst](#)“.

V [usnesení Evropského parlamentu ze dne 20. dubna 2012](#) o konkurenceschopném jednotném digitálním trhu – elektronické správě jako průkopnickém činu je zdůrazněna nutnost jasného a uceleného právního rámce pro vzájemné uznávání elektronického ověřování, elektronické identifikace a elektronických podpisů (jež je nezbytné pro zajištění fungování přeshraničních správních služeb v celé EU). Navázalo na něj [usnesení ze dne 22. května 2012](#) o hodnotící zprávě o vnitřním trhu.

Dne 11. prosince 2012 Parlament rovněž přijal dvě nelegislativní usnesení týkající se vnitřního trhu, jedno o [dotvoření jednotného digitálního trhu](#) a jedno ke [strategii digitální svobody v zahraniční politice EU](#), v němž zdůraznil, že rozhodně podporuje zásadu neutrality sítě. To znamená, že poskytovatelé internetových služeb by neměli nikoho blokovat, diskriminovat, omezovat či snižovat jeho schopnost využívat služeb (například prostřednictvím ceny), pokud jde o používání, posílání, zveřejňování, přijímání nebo nabízení jakéhokoli obsahu, aplikace nebo služby dle jeho vlastního výběru a přístup k nim bez ohledu na zdroj či určení. Usnesení také vyzvalo Komisi a Radu, aby podporovaly a zachovávaly vysokou úroveň digitální svobody v EU. Cílem těchto usnesení bylo vypracovat politiku a postup pro vytvoření skutečného jednotného digitálního trhu v EU, aby bylo možné vypořádat se s různými soubory vnitrostátních předpisů v klíčových oblastech. Zásady neutrality sítě a otevřeného internetu, jakož i zrušení poplatků za roaming byly zavedeny v rámci legislativního balíčku, kterým se stanoví opatření týkající se jednotného evropského trhu elektronických komunikací a vytvoření propojeného kontinentu ([COM\(2013\)0627](#)).

Parlament je obzvláště aktivní v oblasti správy jednotného trhu. Dne 7. února 2013 přijal [usnesení](#) s doporučeními Komise týkajícími se správy jednotného trhu, v němž je cyklus správy jednotného trhu stanoven jako zvláštní pilíř evropského semestru. Kromě toho Parlament dne 25. února 2014 přijal [usnesení](#) o správě jednotného trhu v rámci evropského semestru 2014 a následně dne 27. února 2014 [usnesení](#) o síti SOLVIT. Parlament poté přijal [usnesení ze dne 12. dubna 2016](#) o cestě k lepší regulaci jednotného trhu.

Dne 26. května 2016 přijal Evropský parlament [usnesení](#) o strategii pro jednotný trh, ve kterém vyzývá k vytvoření inovativnějšího, prohloubenějšího a spravedlivějšího jednotného trhu. Za účelem usnadnění on-line přístupu k informacím, administrativním postupům a k asistenčním službám, které občané a podniky potřebují, Parlament prosazoval zřízení jednotné digitální brány ([nařízení \(EU\) 2018/1724](#)), a to [koncem roku 2020](#).

Výzkum zadáný Výborem pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů (IMCO) ukazuje, že hospodářství EU musí být zaměřeno na [digitálnější](#), [ekologičtější](#) a [sociálnější](#) politiky^[3]. Dne 2. prosince 2020 schválil výbor IMCO zprávu nazvanou „[Posílení jednotného trhu: budoucnost volného pohybu služeb](#)“. Zpráva zdůrazňuje potřebu zajistit provádění pravidel jednotného trhu pro služby a zlepšit donucovací opatření Komise.

Ještě před tím, než Komise předložila v roce 2020 návrh nového aktu o digitálních službách, uspořádala parlamentní tematická sekce Hospodářská politika a politika v oblasti vědy a kvality života jménem výboru IMCO seminář s názvem „[Pravidla elektronického obchodování vhodná pro digitální věk](#)“, na němž odborníci a zúčastněné strany vyjádřili potřebu aktualizovat stávající právní rámec pro elektronický obchod, aby bylo možné plně využít výhod vnitřního trhu.

Dne 20. října 2020 přijal Parlament tři usnesení s názvem „[Akt o digitálních službách: zdokonalit fungování jednotného trhu](#)“, „[Akt o digitálních službách: přizpůsobení pravidel občanského a obchodního práva pro obchodní subjekty působící online](#)“ a „[Akt o digitálních službách a otázky týkající se základních práv](#)“.

Dne 17. dubna 2020, během pandemie COVID-19, přijal Parlament [usnesení](#), v němž zdůraznil, že jednotný trh je zdrojem společné evropské prosperity a blahobytu a je klíčovým prvkem okamžité a trvalé reakce na tuto pandemii. [Webinář](#), který byl uspořádán dne 9. listopadu 2020 pro výbor IMCO, analyzoval dopad onemocnění COVID-19 na vnitřní trh a ochranu spotřebitele a navrhl, co by bylo možné učinit pro zajištění dobře fungujícího vnitřního trhu nyní i v budoucích krizích.

Ve svém [usnesení ze dne 19. června 2020](#) navíc Parlament připomněl, že schengenský prostor je hodnotným úspěchem v nejvladnějším jádru projektu EU, a vyzval členské státy k uvolnění omezení svobody pohybu a k většímu úsilí s cílem dovést začlenění všech členských států EU do schengenského prostoru.

Nedávné výzkumy ukázaly, že zásady volného pohybu zboží a služeb a právní předpisy v této oblasti vytvářejí přínosy, jejichž hodnota se odhaduje na 985 miliard EUR ročně^[4].

Studie zveřejněná tematickou sekcí pro hospodářskou politiku a politiku v oblasti vědy a kvality života v listopadu 2020 s názvem „[Právní překážky bránící uplatňování pravidel jednotného trhu v členských státech](#)“, ^[5] zjistila, že ačkoli jednotný trh EU je velmi úspěšným příkladem integrace trhu, v členských státech stále existují překážky, které brání tomu, aby jednotný trh dosáhl svého plného potenciálu. Studie vyzývá

[3] Výzkumné práce zahrnují: „[Snižování nákladů a odstraňování překážek pro podniky na jednotném trhu](#)„ (2016), „[Delší životnost výrobků: přínosy pro spotřebitele a společnosti](#)“ (2016), „[Sociální ekonomika](#)“ (2016). V poslední době: „[Evropské odvětví služeb a ekologická transformace](#)„ (2020), „[Rámec EU pro zadávání veřejných zakázek](#)“ (2020), „[Právní předpisy pro udržitelnou spotřebu a ochranu spotřebitele](#)„ (2020) a „[Podpora dlouhé životnosti výrobků](#)„ (2020).

[4] Poutvaara P. a kol., 2019, [Přínos pro růst: volný pohyb zboží. Zajištění hospodářských přínosů pro občany a podniky](#), publikace pro Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů, tematická sekce Hospodářská politika, politika v oblasti vědy a kvality života, Evropský parlament, Lucemburk; Pelkmans J. a kol., 2020, [Přínos pro růst: jednotný trh pro služby. Zajištění hospodářských přínosů pro občany a podniky](#), publikace pro Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů, tematická sekce Hospodářská politika, politika v oblasti vědy a kvality života, Evropský parlament, Lucemburk.

[5] Dahlberg, E. a kol., [Právní překážky bránící uplatňování pravidel jednotného trhu v členských státech](#), publikace pro Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů, tematická sekce pro hospodářskou politiku a politiku v oblasti vědy a kvality života, Evropský parlament, Lucemburk.

k lokalizovanější kontrole navrhovaných vnitrostátních pravidel, která by mohla být v rozporu s pravidly a zásadami jednotného trhu.

Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff / Amy McGourty
12/2020

